

Karl Ove Knausgård (n. 1968) este un scriitor norvegian cunoscut mai ales pentru cele șase romane autobiografice intitulate sugestiv *Lupta mea* (*Min kamp*). Născut în Oslo, Knausgård a crescut pe insula Tromøya, în Arendal și în Kristiansand, și a făcut studii de artă și literatură la Universitatea din Bergen. A debutat în 1998 cu romanul *Ute av verden*, pentru care a primit Premiul pentru Literatură al Criticilor Norvegieni, acordat pentru prima dată unui roman de debut. Între 1999 și 2002, Knausgård a fost coeditor la *Vagant*, o revistă literară norvegiană fondată în 1988, pentru care a realizat interviuri extrem de interesante cu scriitorii Rune Christiansen și Thure Erik Lund. Al doilea roman, *En tid for alt* (2004), a fost la fel de bine primit de critică și a fost nominalizat la Premiul pentru literatură al Consiliului Nordic și la IMPAC Dublin Literary Award. Consacrarea a venit însă odată cu publicarea, între 2009 și 2011, a seriei de romane autobiografice însumând peste 3500 de pagini, care a devenit unul dintre cele mai mari fenomene literare în Norvegia, cu peste 450.000 de exemplare vândute. În 2010, scriitorul a înființat o mică editură împreună cu Yngve Knausgård (fratele său) și cu Asbjørn Jensen. În 2015–2016 a publicat patru cărți dedicate anotimpurilor: *Om høsten* (*Toamna*), *Om vinteren* (*Iarna*), *Om våren* (*Primăvara*) și *Om sommeren* (*Vara*).

PRIMĂVARA

KARL OVE KNAUSGÅRD

Cu ilustrații de Anna Bjerger

Traducere din limba engleză
JUSTINA BANDOL

LITERA

București
2020

Libris .RO

Respect pentru oameni și cărți

UNU

A painting depicting a swan in flight over a landscape. The swan is positioned in the upper left quadrant, flying towards the right. Its wings are spread, showing white and black feathers. The landscape below consists of a dark, dense forest of trees, with a field in the foreground. The field is divided into yellow and red sections. The sky is a mix of light blue and white, suggesting a cloudy or overcast day. The overall style is expressive and somewhat abstract, with visible brushstrokes and a textured surface.

Nu știi ce e aerul, și totuși respiri. Nu știi ce e somnul, dar dormi. Nu știi ce e noaptea, și totuși te lași în voia ei. Nici inima nu știi ce este, și cu toate astea ea îți bate statornic în piept, zi și noapte, zi și noapte, zi și noapte.

Ai trei luni de când te-ai născut și îți treci zilele înfășată parcă în gesturi repetitive, pe un pat al neschimbării, căci nu ai cocon, așa cum au larvele, nu ai buzunar, cum au cangurii, nu ai vizuină sau bârlog, ca bursucii și urșii. Ai biberonul cu lapte, masa de înfășat cu scutecele ei și servetelele umede, căruciorul cu perna și păturica din el, trupurile mari și calde ale părinților. Înconjurată de toate acestea, crești atât de încet, încât nimeni nu-și dă seama când – tu cel mai puțin, căci mai întâi crești în afară, apucându-te și ținându-te de lucrurile din jurul tău cu mâinile, cu gura, cu ochii, cu gândurile, dându-le astfel ființă, și abia după ce ai făcut asta timp de câțiva ani, și lumea a fost constituită, începi să

descoperi ce te ține pe dinăuntru, și atunci crești și în interior, spre tine însăși.

Cum e lumea pentru un nou-născut?

Luminoasă și întunecată. Rece și caldă. Moale și tare.

Toată suma de obiecte dintr-o casă, tot sensul care derivă din relațiile dinăuntru unei familii, semnificația aceea în care locuiește fiecare om, toate acestea sunt invizibile, ascunse nu de întuneric, ci de lumina nediferențiatului.

Cineva mi-a spus odată că heroina e fabuloasă pentru că senzațiile pe care ni le trezește seamănă cu cele încercate în copilărie, când n-avem nici o grijă, cu sentimentul acela de siguranță totală în care ne lăfăim și care este în mod fundamental bun. De aceea, oricine a trăit vreodată senzația aceasta supremă vrea s-o trăiască din nou, căci știe deja că e posibilă.

Viața pe care o trăiesc eu e separată de a ta printr-un abis. E plină de probleme, de conflicte, de îndatoriri, de lucruri care trebuie rezolvate, manevrate, reparate, de dorințe care trebuie satisfăcute, de dorințe care trebuie respinse și poate chiar rănite, toate într-un flux continuu în care aproape nimic nu stă locului, ci totul e în mișcare și totul trebuie parat.

Am patruzeci și șase de ani, și aceasta e concluzia mea intimă, că viața e formată din întâmplări care trebuie parate. Și că momentele de fericire au toate de-a face cu situația opusă.

Care e opusul lui a para?

Nu e să regresezi, să te retragi în lumea aceasta de lumină și întuneric, cald și rece, moale și tare. Nu e nici lumina nediferențiatului, nu e nici somnul sau odihna. Opusul lui a para este a crea, a face, a adăuga ceva care nu exista înainte.

Tu nu existai înainte.

„Dragostea“ e un cuvânt pe care nu-l folosesc prea des, mi se pare prea mare față de viața pe care o duc, de lumea pe care o cunosc. Pe de altă parte, am crescut într-o cultură care-și măsoara bine vorbele. Mama nu mi-a spus niciodată că mă iubește, și nici eu nu i-am spus vreodată că o iubesc. La fel și cu fratele meu. Dacă le-aș declara că-i iubesc, ar fi îngroziți. Le-aș pune o povară pe umeri, stricând brutal echilibrul dintre noi, aproape ca și când m-aș împletici beat în biserică la un botez.

Când te-ai născut, nu știam nimic despre tine, și totuși eram plin de sentimente față de tine, coplesitoare la început, căci nașterea e coplesitoare, chiar și pentru cineva care nu face

decât să asiste la ea – e ca și cum tot ce există în încăperea devine mai dens, ca și cum se formează un fel de gravitație care atrage tot sensul către ea, încât, timp de câteva ore, sensul rezidă numai acolo, după care, treptat, se răspândește mai uniform, expus rutinei zilnice, diluat de lipsa de întâmplări a orelor zilei, și totuși fără să dispară vreodată.

Eu sunt tatăl tău, și tu îmi cunoști fața, glasul, felul cum te țin, dar dincolo de asta aș putea fi oricine pentru tine, nutrind orice fel de sentiment. Propriul meu tată, bunicul tău, care e mort deja, și-a petrecut ultimii ani din viață împreună cu mama lui, într-o existență nemiloasă pentru amândoi. El era alcoolic și regresase, nu mai avea putere să parăze nimic, lăsase totul în voia soartei și pur și simplu stătea și bea. Faptul că asta s-a întâmplat în casa mamei lui e semnificativ. Ea îl născuse, îl îngrijise și îl cărase peste tot, avusese grijă să-i fie cald, să fie uscat și sătul. Legătura creată astfel între ei nu se rupsese niciodată. El încercase s-o rupă, știu asta, dar nu reușise. De aceea a rămas în casa mamei. Acolo se putea lăsa în voia autodistrugerii. Oricât de schilodită, de hidoasă, aceea era tot dragoste. Undeva în profunzime era dragoste – o dragoste necondiționată.

Pe atunci nu aveam copii, așa că n-am înțeles. Am văzut numai hidoșenia, nelibertatea, regresul. Acum știu. Dragostea e făcută din mai multe lucruri deodată, majoritatea formelor ei sunt fulgurante, legate de ceea ce se petrece, de ceea ce vine și pleacă, de ceea ce mai întâi ne umple, apoi ne golește, dar dragostea necondiționată e constantă, lucește stins pe tot parcursul vieții, și vreau să știi că și tu ai venit pe lume în această dragoste, și că ea te va înveli, indiferent ce se întâmplă, câtă vreme eu și mama ta suntem în viață.

S-ar putea să nu vrei să ai de-a face cu ea, să-i întorci spatele. Dar într-o zi vei înțelege că asta nu contează, nu schimbă nimic, că dragostea necondiționată e singura formă de dragoste care nu te leagă, ci te eliberează.

Dragostea care leagă e altceva, e o altă formă de iubire, mai puțin pură, mai amestecată cu ființa celui care iubește, și are o forță mai mare, poate pune în umbră orice altceva, poate chiar distruge. Și atunci trebuie parată.

Nu știu cum va fi viața ta, nu știu ce se va întâmpla cu noi, dar știu cum e viața ta acum, ce facem noi acum, și, fiindcă tu n-ai să ții minte absolut nimic, nici cel mai mic detaliu, am să-ți

povestesc o zi din viața noastră, din cea dintâi primăvară pe care ai petrecut-o cu noi. Aveai pe cap niște smocuri de păr rar, care păreau roșietice în lumină, iar la ceafă un petic complet chel, probabil pentru că aproape totdeauna stătea lipit de ceva, de perne sau pleduri, de canapea sau de scaun – dar mie oricum mi se părea ciudat, doar părul tău nu era ca iarba, nu? care crește doar acolo unde bate soarele și sunt curenți de aer.

Fața ți-era rotundă, gura mică, dar cu buze destul de late, ochii mari și rotunzi. Dormeai în pătuțul tău din capătul casei, cu un carusel atârnat deasupra cu animale din Africa, iar eu dormeam pe un pat alături, căci noaptea cădeai în responsabilitatea mea, mama ta avea somnul foarte sensibil, pe când eu dormeam dus, ca un copil, indiferent ce se întâmpla în jur. Uneori te trezeai noaptea și țipai de foame, dar, cum eu nu mă trezeam sau te auzeam doar ca de foarte, foarte departe, ai învățat pe propria piele să nu aștepti nimic pe întuneric, așa că, după numai câteva săptămâni, dormeai toată noaptea, de când erai pusă la culcare, la șase seara, până când te trezeai la șase dimineața.

Dimineața asta a început ca toate celelalte. Te-ai trezit în întuneric și ai început să țipi.

Cât era ceasul?

Am bâjbâit după telefon, care ar fi trebuit să fie pe pervaz chiar deasupra capului meu.

Era.

Ecranul cât palma umplea aproape toată întunecimea camerei cu o lucire ștearsă.

Șase fără douăzeci.

– A, e încă devreme, domnișoară, am spus și m-am ridicat în capul oaselor.

Mișcarea mi-a stârnit un șuier răgușit în piept, și câteva zeci de secunde am tușit.

Tu amuțiseși.

Am făcut doi pași până la pătuț și m-am aplecat asupra ta, ți-am cuprins toracele între mâini și te-am ridicat, lipindu-te de pieptul meu și susținându-ți ceafa cu o mână, cu toate că erai deja în stare să-ți ții capul și singură.

– Neața! am zis. Ai dormit bine?

Respirai calm și păreai să-ți lipești obrazul de pieptul meu.

Am ieșit cu tine pe hol și te-am dus la baie. Am văzut pe geam o fâșie îngustă de lumină la răsărit, chiar deasupra orizontului, vag roșiatică în contrast cu cerul și cu pământul, amândouă negre. În casă era frig, noaptea fusese senină și plină de stele și temperatura probabil coborâse, dar uscătorul de rufe mersese din fericire toată

noaptea, și în baie se mai simțea ceva din căldura lui, care uneori părea aproape tropicală.

Te-am pus cu grijă pe masa de înfășat, îngheșuită între chiuvetă și cadă, și am tușit din nou. Un gugulo de mucus mi s-a desprins din gât, l-am scuipat în chiuvetă, am deschis robinetul ca să-l elimin, l-am văzut cum se agață, neted și vâscos, de peretele metalic al scurgerii, în timp ce apa vine peste el de pe ambele laturi, până când a început să alunece ușor într-o parte și apoi, brusc, ca și cum ar fi acționat din proprie voință, a dispărut în canalizare. Am aruncat o privire în oglinda de deasupra chiuvetei, mi-am văzut fața ca o mască fixându-mă scurt, am oprit robinetul și m-am aplecat asupra ta.

Ai ridicat ochii spre mine. Dacă te gândeai la ceva, nu era un gând care să poată fi pus în cuvinte sau concepte, pe care să-l formulezi în forul tău interior, ci doar ceva ce simțeați. „Uite-!” – poate asta ai simțit văzându-mă, și, odată cu fața pe care o recunoșteai, au apărut o serie întreagă de alte senzații asociate în mod normal cu ceea ce-ți făceam eu de obicei și cu felul cum o făceam. Probabil mare parte dintre ele erau încă vagi și deschise înăuntrul tău, asemenea luminii care pâlpâia pe cer, dar din când în când totul fuziona probabil și devenea clar și

inevitabil, și acestea erau senzațiile de bază ale corpului, venind în valuri – foamea, setea, oboseala, ceea ce era prea fierbinte sau prea rece. Și atunci începeai să plângi.

– La ce te gândești? te-am întrebat ca să-ți distrag puțin atenția în timp ce-ți descheiam nasturii de sus ai pijamalei albe.

Tu însă ți-ai împins oricum buza de jos în afară, și gura a început să-ți tremure. Am atins cu arătătorul coada unuia dintre avioanele de lemn atârnate deasupra mesei de înfășat, și el a început să se rotească. Am mai atins unul și apoi și pe al treilea.

– Nu-mi spune că și azi te lași păcălită de ace-lași truc obosit!

Dar tu exact asta ai făcut. Ai privit țintă, cu ochii cășcați, mișcarea din aer, în timp ce eu îți scoteam pijamaua. Chiar când o puneam în coșul de rufe, pe tavanul de deasupra noastră s-au auzit pași. Era pesemne sora ta cea mai mică, fiindcă cea mare doarme întotdeauna cât mai târziu, iar fratele tău probabil se trezise deja. Am desfăcut pampersul pe laturi și ți l-am scos. Când l-am dus la coșul de gunoi mi s-a părut neașteptat de greu, așa cum par de obicei scutecele, fiindcă materialul te face să crezi că ar trebui să fie foarte ușoare. A fost o greutate plăcută, însemna că ești